

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

IV. Arianis temporibus Origenis doctrina denuo impugnari coepta est ab
Orthodoxis, quod eius sibi patrociniū asciscerent Ariani:

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A suspectus, sparsis de se rumoribus mature occurrit, scripta ad Fabianum Papam, aliosque Praefules Epistola, qua sententiam suam de rebus divinis declaravit.

B II. Vita sanctum laudibus profecutus est Dionysius Alexandrinus in Epistola ad Theotechnum, seu Theodotum Casariensem Episcopum, ut à Gobaro apud Photium Cod. 232. proditum est. Et vero quas vivus animorum turbas exciverat Origenes, morientem restinxisse credibile est; nulla enim perseverantis post eius obitum odij indicia veteres nobis memoriae suppeditant. Sed non multo post in superstitem ejus famam novae tempestates incubuerunt. Primum eo extincto Methodium Tyrium Episcopum Diocletiani temporibus doctrinam ipsius impugnasse reperio: narrat quippe Hieronymus scri-
 ptos fuisse ab eo libros De resurrectione contra Origenem, De Pythonissa, & De arbi-
 C trij libertate. Operis De resurrectione fragmentum in sine Panario suo intexuit Epiphanius Har. 64. cujus Excerpta etiam repraesentavit Photius Cod. 234. Idem Cod. 235, Excerpta affert ex ejusdem Ecloga *αὐτὸν ἔπι γυναικὶ*. & Cod. 236. *αὐτὸν τὴν ἄνθρωπον*, quibus Origenis dogmata castigantur. At eum sui demum iudicij poenituisse, & velut palinodiam canentem admiratorem se Origenis professum esse in Dialogo quem Xenonem inscripsit, auctor est Socrates libr. 6. cap. 13. Sed Socrati contradicit Baronius ad A. 402, mendacique reum peragit hoc argumento, quod laudatum primo à se Origenem postea damnat Methodius, ut Eusebius tradit apud Hieronymum libr. 1. Apolog. in Rufin. cap. 2. tantum abest ut damnatum à se primo, deinde laudat. Quasi non laudasse primum Origenem potuerit Methodius, & deprehensis postmodum erroribus vituperasse, & iisdem demum excusatis ad priorem sententiam rediisse. Addit Baronius ex Methodij contra Origenem lucubrationibus plurima depromisse Epiphanium; quod facere erubuit, si scilicet pristinam sententiam Methodium revocasse. Valeret id sane, si in Dialogo illo Xenone scripsisset Methodius, quaecunque à se adversus Origenem dicta sunt, falsa esse; sin vero id sibi voluit duntaxat, errasse quidem Origenem, sed errore condonando, nimisque severe eum ac duriter à se exceptum, cui favere potius propter pietatem, & praecleara in Ecclesiam merita debuisset, quo tandem recidit Baronij ratiocinatio? Postremum illius adversus Socratem argumentum hoc est; Methodiani Dialogi mentionem extare nullam apud Eusebium, nullam apud Rufinum, ac proinde suppositivum esse. Videratne vero Baronius sex Apologiae libros à Pamphilo & Eusebio in gratiam Origenis scriptos, in quibus
 D quaecunque pro illo facere poterant, diligenter collecta fuerunt, nec Xenonis proinde Dialogi mentio praetermissa.

E III. Sane tanta erat his temporibus Origeniana doctrinae celebritas & existimatio, ut hinc ad facti poenitentiam adductum fuisse credam Methodium, cum vix quemquam ad suas pelliceret partes; cuncti ferme Adamantio adhaerescerent. Quem tamen à Petro Alexandrino Episcopo & martyre, qui Methodij aetate suppar fuit, male habitum reperio. Loca quaedam ex ipsius libris profert Iustinianus in Epistola ad Menam, unde quam insensus ipsi adversus Origenem animus fuerit, intelligitur. Tunc autem inter sectatores Origenis Alexandriae florebat vir magni nominis Pierius Presbyter, quem rara eruditio, indefessus labor, felix ingenium, temperantia ac paupertatis studium, utiles & iucundae
 F ad populam conciones tantum commendarunt, ut junior Origenes diceretur: quasi in ea laude, laudum omnium, qua Ecclesiasticum virum deceant, summa contineretur: *ἦν γὰρ πῶς ἐν τοῖς ἀριστοῦσι τοῖς ὁμοῦσι* Tunc enim inter celeberrimos Origenes habebatur, inquit Photius Cod. 119. ubi de Pierij scriptis disserit. Idem Cod. 106. Theognosti Alexandrini Hypotyposon libros septem recensens, eum ait sive ascedandi, sive defendendi Origenis studio ductum decrevisse Dei Filium esse creatum, & ratione praeditis tantum praesse, eademque de Spiritu sancto ac Origenem proposuisse, & corpora Angelis ac Daemonibus item ut illum tribuisse. At Codice tamen 232. Athanasium scribit Photius Theognostum in multis locis admittente. Sane studiosissimum virum, & disertum, & admirandum eum appellat Athanasius, ipsiusque praesidium adversus Arianos usurpat: atque idcirco praeter-
 missam ab Eusebio mentionem illius probabile est, quod ab Arianis partibus fuerit alienus. Quapropter corruptas ab huius sectae patronis, quemadmodum & Cle-
 mentis librum eodem titulo inscriptum, non immerito Andreas Schottus conjestat. Quod si integer ad nos Photij codex pervenisset, aetatem ejus compertam haberemus. Vnum hoc scire licet, Athanasio antiquiorem fuisse illum, Origenem recentiore.

IV. A Methodij aetate ad Ariana tempora suus Origeni honos videtur constituisse. Otto autem Ario, patrociniū haresis suae quarentes Ariani, Adamantij nomen causae suae praetexere studuerunt. Ex ipsius ergo operibus collegerunt diligenter, quaecunque Filij dignitate labefactare, vel suam denique de Trinitate opinionem iuvare videbantur. Atque id tolerabile erat, si hac sine vaeordia ipsorum stenisset; verum nefaria etiam doctrinae vitus iisdem passim affuderunt scriptis, ut suum penitus Origenem facerent. Cujus ad ele-
 bb iij

Hieron. in
libr. De
script. Eccl.
cap. 94.

Athanas.
De Synod.
Nican. de
verbo. c. 2
peccat. in
spu sanct.
Schottus in
Schr. ad
Photij Cod.
106.

vandam auctoritatem, qua tantum gloriabantur Ariani, animum appulerunt Orthodoxi: A reclamantibus è contrario Ariani, & suum Origenianam doctrinam ac famam honorem servari merito volentibus. Quot ergo fere vel fautores habuit Ariana hæresis, vel oppugnatores; totidem propemodum Origenianam doctrinam vel amplexi sunt, vel detestati: nec aliunde tempestates adversus eum hoc tempore coortas existimo. Partium istarum studia manifesto certas in clarissimis horum temporum Præfulibus, Eustathio Antiocheno, & Eusebio Cæsariensi. Hic Arianae factionis signifer, quemadmodum appellatur ab Hieronymo libr. 1. in Rufin. cap. 2. ut Origeniana fama confunderet, ad scribendam pro Origene Apologiam induxit amicum suum & familiarem Pamphilum Presbyterum, Origenis ita studiosum, ut omnes Origenis libros undequaque conquisitos Cæsariensi Ecclesie dedicaret (verba sunt Hieronymi in Epistol. ad Marcell.) & maximam eorum partem manu sua describeret, qui Hieronymi ætate in Cæsariensi Bibliotheca etiam tum servabantur. Causam Apologiae scribendae hanc fuisse narrat Photius Cod. 118. ut ad pios homines ad metalla ob Christi causam damnatos solatij ergo mitteretur. Cum eam vero martyrio extinctus absolvere non potuisset, supremam adjecit manum Eusebius, & in Historia quoque Ecclesiastica pro Origeniana causa præclare decertavit. Ægre quidem id fert Anastasius Bibliothecarius, nam in Historia non semel queritur multorum pietate ac doctrina illustrium virorum laudes Eusebium iniquo silentio obtinuisse, vel leviter tantum & invidiose attigisse, quo summa omnia tribueret Origene suo, *nesciens quæ diceret, vel de quibus affirmaret.* Quasi vero alium fama ac meritis parem Origene tulerit hæc ætas. Illius quidem laudes mala forsitan mente congestisse Eusebium fatendum est, sed quoad rerum gestarum attinet fidem, Epiphanium tere, vel Hieronymum, aliosve consentientes habuit. At Eustathius stans ab Orthodoxis, proptereaque Sabellianismi ab Ariani insimulatus, Origenem adortus est, ejusque sententiam de Engastrimytho peculiari opere explodendam suscepit. Scribit Pamphilus in priore libro Apologiae, quem interpretatus est Rufinus, tanto hominum illorum odio tunc temporis arsisse Origenem, ut non ille solum *velut hæreticus accusaretur, & corruptio, & perditio animarum,* sed ejus etiam scriptorum lectioni dediti profcinderentur, & venia conferentur indigni, quæ iis condonari solet, qui profanis vel hæreticis libris addicti sunt, planeque pro Hæreticis habentur. *Denique, inquit, cum multis huius vite, & religiosis proposito virus, in quibus nihil profus culpa invenitur, inimicitias propter hoc solum habent, si eorum studia circa memorati viri libros propensius esse perspexerint, invidiosus etiam ista fingentes, quod ab his in loco sanctorum Apostolorum, vel Prophetarum, tam ipse, quam dicta ejus habeantur.* Addit paulo post indoctos plerosque, ac in Origenianorum voluminum tractatione rudes, vel rerum in quaestione positarum ignaros, incognita tamen causa Adamantium calculo suo damnare fuisse solitos; alios bonam frugem, qua ipsius referti sunt libri, prætermittere; noxia quæque & criminationi opportuna ad invidiam faciendam colligere; nonnullos etiam in eius lectione versatos, postquam per eum satis profecisse se intellexissent, tum vero à magistro suo discessisse, & anathematis eum contodisse, ne quid ab eo scilicet accepisse viderentur. Deinde subjicit: *In tantum autem horum de quibus diximus progressi malitia est, ut quidam etiam conferbere adversus eum ausi sint, & libellis eadus derogare ei viro, qui per 102 annos magister Ecclesie fuit.* Tradit insuper libros eos potissimum fuisse appetitos, quos per spatium & quietem in secreto conscripserat, quod in iis apertius disseruisse existimaretur; præ aliis vero libros *αὐτῶν* in quibus dogmatum suorum velut penti collocaverat. Novem autem præcipuis capitibus constabant criminationes adversus ipsum à malevolis confictæ, quas recenset & refellit Pamphilus, & nos supra fuisse excussimus. Itaque moriens Pachomius Abbas Monachos suos ab Origenianarum lucubrationum lectione severa obtestatione abstruit.

V. Has turbas Origene peperit Ariana factio, dum eius suffragium studiosius ambit: quam cum acrius ulciscerentur Orthodoxi, Origenis causam non satis distinxerunt ab Ariana, & utramque damnarunt. Affectus quoque eadem habentis, unde in multis à Basilio non admissum, maxime ubi Arianorum confirmaret hæresim, scribit Gobarus. At utrumque crimine exolvit Athanasius, ut superius à nobis traditum est; nec plura illi fuit Catholicarum partium, quam veritatis studium: ipseque Basilii & Gregorius Theologus objecta sibi ab Ariani Adamantij testimonia, in commodum trahere maluerunt sensum, quam contemptis iisdem debito honore auctorem fraudare. Imo vero ex ejusdem Operibus assidua lectione à se contritis, egregia quæque selecta in unum congesterunt volumen, & ob res præclare cogitatas Philocalia titulo inscriptum (unde & Origenem *φιλολογῶν* nominat Gregorius Nazianzenus in Epistolis) ad Theodorum Tyaneum Episcopum miserunt. Quinetiam ferantur iidem, quotiescunque Origenis scripta legentes, Dogmata ipsius propria, & à communi usu discrepantia nanciscerentur, geminum χ affixisse,

Anast. in
Hist. ad A.
Chr. 244.
246.

Gob. a.
fud Phot.
Cod. 232.